

Plantepressa

- en blogg fra botanikere ved Norsk institutt for naturforskning

Fra villniss til verdifull natur

Norge gror igjen – men gjengrodde arealer kan være et godt utgangspunkt for restaurering av verdifull natur.

Siri Lie Olsen
FORSKER

Björn Nordén
FORSKER

PUBLISHED 3 hours ago

Gjennom FNs konvensjon for biologisk mangfold har Norge forpliktet seg til å restaurere minst 15 % av forringede økosystemer innen 2020.

Men hvor skal vi begynne? Hvilke økosystemer skal vi satse på å restaurere?

Edelløvskog er et godt valg.

Edelløvskogens Europa

Edelløvskog, som domineres av varmekrevende

treslag som eik, alm og bøk, er en av verdens mest forringede naturtyper. Opprinnelig var store deler av Europa dekket av slike frodige løvskoger. Det er kanskje vanskelig å tro med tanke på dagens tett befolkede og intensivt drevne europeiske landskap. Tenk isteden på tegneserien om Asterix og hans tapre gallere. Se for deg skogen hvor Miraculix sanker urter, Asterix og Obelix jakter villsvin og romerne desperat prøver å klore seg fast i sine garnisoner. Slike skoger, med store, grove løvtrær, bredte seg ut som et nærmest uendelig, ugjennomtrengelig teppe over store deler av kontinentet.

Dessverre for edelløvskogen vokser den på den aller mest fruktbare jorda, og store områder ble hogd og omgjort til åker og eng. I nyere tid har planting av andre treslag, for eksempel gran, ytterligere fortrent edelløvtrærne. I dag er det kun fragmenter igjen av den engang vidt utbredte edelløvskogen, og i Norge regnes flere varianter av edelløvskog som truet.

Frodig edelløvskog dekket en gang store deler av Europa. I dag er utbredelsen kun en brøkdel av det den engang var. Foto: Kristin Thorsrud Teien.

Den norske edelløvskogen domineres av varmekrevende løvtrær som eik, alm, ask, lind, lønn, hassel og noen steder bøk. Om våren, før løvet spretter, er disse skogene lyse og bugner av vårbloster. Utover sommeren tetner kronetaket og danner et beskyttende mikroklima for en rekke sopp, moser, lav og insekter. Edelløvskogen yrer av liv, og mange av artene her kan ikke leve noe annet sted og er nå truet av utryddelse.

Men edelløvskogen er ikke bare viktig for det biologiske mangfoldet. Dette er også en varmekjær og stormsterk skog som er godt tilpasset framtidens klimaendringer. Som en

bonus er edelløvkogen i tillegg tiltalende for oss mennesker. Edelløvkoger som Gullkronene i Tønsberg og Bøkeskogen i Larvik, er populære turområder, særlig om våren når tepper av hvitveis dekker skogbunnen.

Alm og hvitveis, almekullsopp og svovelkjuke, skjellrot og skarlagen vårbeger er bare noe av mangfoldet vi finner i en edelløvkog. Foto: Siri Lie Olsen.

Hva gjør vi?

Så hva gjør vi for å restaurere edelløvkog i Norge? Svaret er enkelt: svært lite. Noen små rester av edelløvkog er vernet, men tiltak for å gjenskape edelløvkogene er sjeldne. Klima- og miljødepartementet har riktig nok antydnet at de vil forlenge fristen for

å restaurere 15 % av forringede økosystemer til 2025, men vi har likevel dårlig tid. Hvordan gjenskaper man en verdifull edelløvskog på noen få år?

Heldigvis finnes det områder som kan restaureres på en effektiv måte. I jordbrukslandskapet på Østlandet finnes gjengrodde arealer som ikke utnyttes i dag eller som har svært lav lønnsomhet. Slike områder som ikke har vært skjøttet de siste 40-80 årene er nå tett skog, ofte med edelløvtrær iblandet gran. Dette er et godt utgangspunkt for å gjenskape edelløvskogene – men det krever aktiv skjøtsel.

Om slike "gjengroingsskoger" får stå i fred, er sannsynligheten stor for at grantrærne overtar. Gran bør derfor tas ut, noe som også vil gi inntekt til grunneieren, mens edelløvtrærne får stå. Edelløvskogen kan med andre ord gjenskapes gjennom en kombinasjon av bruk og vern.

Unge blandingsskoger på gjengrodde arealer er et godt utgangspunkt for restaurering av artsrik edelløvskog. Foto: Siri Lie Olsen.

Forskning på restaurering

Forskere ved Norsk institutt for naturforskning (NINA), i samarbeid med en rekke andre institusjoner, undersøker nå hvordan restaurering av edelløvskog kan foregå, hvilke biologiske og økonomiske verdier slike skoger kan bidra med, og hvilke virkemidler som må på plass for at det skal bli interessant å restaurere edelløvskog i stor skala. Takket være velvillige grunneiere i både Norge og Sverige som stiller "gjengroingsskogene" sine til disposisjon, kan vi forhåpentligvis svare på disse spørsmålene.

Så langt viser undersøkelsene våre at det finnes store arealer med "gjengroingsskog" som potensielt kan brukes til å gjenskape edelløvskog – og at dette er økosystemer med et stort mangfold av både planter, sopp, lav og insekter. Disse områdene er lite undersøkt tidligere, og vi har blant annet funnet tre arter som aldri før er registrert i Norge, og to nye arter for Sverige! Dette mangfoldet er et godt utgangspunkt for restaurering av artsrike edelløvskoger.

Å omdanne gjengrodde arealer til edelløvskogen er et viktig skritt på veien mot å nå målet om restaurering av 15 % av forringede økosystemer – men det begynner å haste.

PLANTEPRESSA

BLOGG

OM FORSKNING.NO

forskning.no er en nettavis med norske og internasjonale forskningsnyheter.

UNG.forskning.no er nyheter om forskning for barn og unge.

forskning.no gis ut under [Redaktørplakaten](#).

Ansvarlig redaktør / daglig leder:
Nina Kristiansen, tlf 414 55 513 / nina@forskning.no

Redaksjonssjef Bjørnar Kjensli, tlf 942 43 567

KONTAKT OSS

epost@forskning.no / tlf 22 80 98 90

[Redaksjonen](#) – ansatte

Annonser: Kåre Borgan, 917 72 217

Stillingsmarked: Preben Forberg, 413 10 879

Sandakerveien 24 C (Myrens verksted), Bygg D3
Pb 5 Torshov, 0412 Oslo

FØLG OSS

 [@forskningno](#)

 [/forskning.no](#)

 [/UNG.forskning.no](#)

VÅRE SAMARBEIDSPARTNERE

Akershus universitetssykehus HF

Artsdatabanken

De nasjonale forskningsetiske komiteene

De regionale forskningsfondene

Diku – Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning

Fafo

Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond

Forsknings- og utviklingsavdelingen, Psykisk helse og rus, Vestre Viken HF

Forsvarets forskningsinstitutt

Framsenteret

GenØk – Senter for biosikkerhet

Handelshøyskolen BI

Havforskningsinstituttet

Høgskolen i Innlandet

Høgskolen i Molde

Høgskolen i Østfold

Høgskulen på Vestlandet

Høyskolen Kristiania

Institutt for samfunnsforskning

KS FoU

Kompetanse Norge

Kriminalomsorgens høgskole og utdanningssenter KRUS

Meteorologisk institutt

NIBIO

NIKU Norsk institutt for kulturminneforskning

NILU - Norsk institutt for luftforskning

NLA Høgskolen

NMBU - Norges miljø- og biovitenskapelige universitet

NORSØK – Norsk senter for økologisk landbruk

NTNU

Nasjonal kompetansetjeneste for aldring og helse

Nasjonal kompetansetjeneste for kvinnehelse

Nasjonalforeningen for folkehelsen

Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS)

Nasjonalt senter for e-helseforskning

Nasjonalt utviklingssenter for barn og unge - NUBU

Nofima

Nokut

Nord universitet

Nordlandsforskning

Noregs vassdrags- og energidirektorat (NVE)

Norges Geotekniske Institutt

Norges Handelshøyskole

Norges forskningsråd

Norges geologiske undersøkelse

Norges idrettshøgskole

Norges musikkhøgskole

Norsk Polarinstitutt

Norsk Regnesentral

Norsk Romsenter

Norsk Utenrikspolitisk Institutt

Norsk institutt for naturforskning (NINA)

Norsk institutt for vannforskning (NIVA)

Opplysningskontoret for Meieriprodukter

OsloMet – storbyuniversitetet

Politihøgskolen

RBUP Øst og Sør

Ruralis – Institutt for rural- og regionalforskning

SINTEF

Senter for grunnforskning (CAS)

Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter

Simula Research Laboratory

Statens strålevern

Statped

Sykehuset Innlandet HF

Tannhelsetjenestens kompetansesentre

UiT Norges arktiske universitet

Universitetet i Agder

Universitetet i Bergen

Universitetet i Oslo

Universitetet i Stavanger

Universitetet i Sørøst-Norge

Universitetssenteret på Svalbard (UNIS)

Vestlandsforskning

Veterinærinstituttet

Vitenskapskomiteen for mat og miljø